

แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้ดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบมายาวนานกว่า ๓๐ ปี โดยความร่วมมือของทุกภาคทั้งจากภาครัฐ องค์กรเอกชน (NGOs) และชุมชน ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้มีความก้าวหน้ามาเป็นอย่างดี แต่ก็มีส่วนขาดที่ยังไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ประกอบกับประเทศไทยได้ร่วมลงสัตยาบันตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (WHO Framework Convention on Tobacco Control: FCTC) เป็นประเทศอันดับที่ ๓๖ จาก ๑๖๙ ประเทศที่ลงนามแล้ว โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศรัฐภาคีต้องปฏิบัติตามกรอบอนุสัญญาฯ ดังกล่าว อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงบริบทในสังคมทำให้ปัญหาการบริโภคยาสูบมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่ซับซ้อนขึ้นมาก จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์และมาตรการในการควบคุมยาสูบที่ครอบคลุมทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน กรมควบคุมโรคจึงมีคำสั่งที่ ๒๑๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำแผนควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการและคณะทำงานนี้ได้มีการประชุมจัดทำแผนควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมาแล้วหลาย ๆ ครั้ง ดังภาพแสดงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จึงได้แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ฉบับนี้ขึ้น และผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ (คบยช.) แล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓

ภาพแสดง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ดังนี้

• **วิสัยทัศน์ (Vision)** “การควบคุมยาสูบของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง”

• **พันธกิจ (Mission)** “สนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกันเฝ้าระวังและดำเนินการเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนไทยให้ได้มาตรฐาน ทันทต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้พ้นจากการเสพติด เจ็บป่วย พิการ และตาย อันเนื่องมาจากอันตรายของยาสูบ”

• จุดมุ่งหมายสูงสุด (Ultimate Goals) :

๑. การลดอัตราการบริโภคยาสูบของประชาชน
๒. การลดปริมาณการบริโภคยาสูบต่อหัวประชากร
๓. การทำให้สิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

• เป้าหมาย (Targets)

๑. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป โดยรวมและประชากรชาย ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ขณะที่อัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันของประชากรหญิงอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๕๒
๒. ปริมาณการบริโภคยาสูบต่อหัวประชากรต่อปี ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ จากปี พ.ศ. ๒๕๕๒
๓. ควบคุมมิให้อัตราการบริโภคยาสูบชนิดอื่น ๆ (บุหรี่ไร้ควัน) เพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูลการสำรวจปี พ.ศ. ๒๕๕๒
๔. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ อัตราการได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชนลดลง ๕๐% จากปี พ.ศ. ๒๕๕๒

• โดยมียุทธศาสตร์ (Strategies) ที่สำคัญในการดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศ

๘ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันมิให้เกิดผู้บริโภคยาสูบรายใหม่
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมให้ผู้บริโภคลดและเลิกใช้ยาสูบ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การลดพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานควบคุมยาสูบของประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การควบคุมการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การแก้ปัญหาการควบคุมยาสูบโดยใช้มาตรการทางภาษี
- ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การเฝ้าระวังและควบคุมอุตสาหกรรมยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันมิให้เกิดผู้บริโภคนายาสูบรายใหม่

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๓ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การให้ความรู้แก่เยาวชนและครู และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านการบริโภคยาสูบ ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๕ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ การให้ความรู้เกี่ยวกับผลของยาสูบต่อสุขภาพ และกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมยาสูบ

๑.๒ การฝึกอบรมและสร้างการมีส่วนร่วมของครู

๑.๓ การดำเนินการโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่

๑.๔ การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อรณรงค์ป้องกันการริเริ่มการสูบบุหรี่ในเด็กและเยาวชน

๑.๕ การสนับสนุนให้เยาวชนเป็นผู้นำในการควบคุมยาสูบ (Youth advocacy group)

๒. การปกป้องเด็กและเยาวชนจากความเย้ายวน (Appeal)

เด็กและเยาวชนมักอ่อนไหวและชักจูงให้เอาแบบอย่างได้ง่ายโดยสื่อต่าง ๆ และผู้ที่อยู่รอบข้าง ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๕ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ การควบคุมการโฆษณาและการตลาดของธุรกิจยาสูบ

๒.๒ การจัดการแสดงผลิตภัณฑ์ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต)

๒.๓ การจัดการอุปถัมภ์ต่าง ๆ และการทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจยาสูบ (Corporate Social Responsibility: CSR)

๒.๔ การจำกัดการเย้ายวนโดยบุคคลต้นแบบ (role models) ซึ่งรวมถึงบิดามารดา เพื่อนหรือรุ่นพี่ และดารา

๒.๕ การจัดการความเย้ายวนจากผลิตภัณฑ์รูปแบบและรสชาติใหม่ซึ่งบริษัทบุหรี่ยื่นำออกสู่ตลาด

๓. ป้องกันและจัดการเข้าถึง (Access) ยาสูบของเด็กและเยาวชน

การป้องกันการเข้าถึงยาสูบของเยาวชนเท่ากับเป็นการตัดโอกาสการบริโภคโดยตรง ยุทธวิธีนี้รวมถึงการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังใน ๖ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ การห้ามการจำหน่ายแก่บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

๓.๒ การห้ามจำหน่ายโดยเครื่องอัตโนมัติ

๓.๓ การห้ามแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย

๓.๔ การห้ามจำหน่ายปลีกเป็นมวนหรือเป็นซองซึ่งมีบุหรี่ย่อยกว่า ๒๐ มวน

๓.๕ การห้ามจำหน่ายทางไปรษณีย์และทางอินเทอร์เน็ต

๓.๖ การเพิ่มภาษีและราคา

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมให้ผู้บริโภคลดและเลิกใช้ยาสูบ

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๕ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริมการเลิกบริโภคยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ การสร้างค่านิยมไม่ยอมรับการบริโภคยาสูบ (Social Denormalization) ในสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป

๑.๒ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนนวัตกรรมการลดและเลิกบริโภคยาสูบและสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคเพื่อเข้าสู่การบริการเลิกยาสูบ

๑.๓ สร้างและพัฒนาระบบการบันทึกการบริโภคยาสูบทุกคนที่มารับการบริการในสถานบริการสุขภาพทุกระดับ

๑.๔ สร้างและพัฒนาการบันทึกการวินิจฉัยโรคภาวะติดยาสูบในผู้ป่วยที่มีประวัติการบริโภคยาสูบทุกราย

๒. การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายให้มีความรู้ในการช่วยให้เลิกยาสูบ
ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ สร้างความรู้ เผยแพร่ความรู้ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพ และเพิ่มแรงจูงใจเรื่องการดูแลรักษาภาวะติดยาสูบ

๒.๒ ส่งเสริมทุนเพื่อพัฒนางานบริการสู่การวิจัยทางด้านการบำบัดรักษาโรคภาวะติดยาสูบ

๒.๓ สร้างและพัฒนาระบบค่าตอบแทนองค์กรและบุคลากรที่ทำงานการบำบัดรักษาเลิกยาสูบเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการให้บริการบำบัดรักษา

๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบรรจุการเรียนการสอนด้านการบำบัดรักษาภาวะติดยาสูบ (หลักสูตรแพทย์ พยาบาล เภสัช เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด แพทย์ทางเลือก และวิชาชีพสุขภาพอื่น ๆ ทุกสาขา)

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริการเลิกยาสูบอย่างเป็นเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน
ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ สร้างระบบบริการเลิกบุหรี่อย่างบูรณาการอย่างเป็นเครือข่ายทั่วประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน

๓.๒ ส่งเสริมการเข้าถึงบริการเลิกยาสูบ

๓.๓ สร้างระบบการดูแลรักษาภาวะติดยาสูบในสถานที่ทำงาน/(Smoke-free workplace)

๔. สร้างและนำมาตราฐานการดูแลรักษาโรคติดยาสูบระดับชาติไปใช้เป็นแนวทางให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๔.๑ สร้างมาตรฐานการบำบัดยาสูบระดับชาติ ในการจัดทำคู่มืออบรมบุคลากร

๔.๒ ขยายงานบริการเลิกยาสูบให้เป็นภารกิจประจำในสถานบริการสาธารณสุข และผลักดันให้เป็นเกณฑ์หนึ่งของระบบการตรวจประเมินรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

๔.๓ เพิ่มความเข้มแข็งขององค์กรและคุณภาพการบริการของ National Quitline

๕. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากการเข้าถึงยาช่วยเลิกยาสูบ

ถึงแม้ผู้รับบริการส่วนหนึ่งจะได้รับ การบำบัดการติดยาสูบโดยมิต้อง ใช้นยา แต่ยังมีผู้ติดยาสูบอีกจำนวนไม่น้อยที่ต้องรับการบำบัดโดยการ ใช้นยา เพื่อมิให้ค้ายาเป็นอุปสรรคต่อการรับบริการของผู้ติดยาสูบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น คนจน ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๑ ผลักดันให้ยาช่วยเลิกยาสูบเป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ และครอบคลุมในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและประกันสังคม

๕.๒ ผลักดันให้การจำหน่ายยาช่วยเลิกยาสูบเป็นยา Over The Counter drugs (OTC)

๕.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยในการพัฒนายาสมุนไพรช่วยเลิกยาสูบเป็นนวัตกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การลดพิษภัยของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๔ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. ปรับปรุงกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๐ ว่าด้วยการแจ้งรายการส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ยูทิกาแรตหรือบุหรี่ยูทิการ์ ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ ปรับกระบวนการรายการองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

๑.๒ ปรับแก้ไขกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาการควบคุมยาสูบ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐

๒. สร้างกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ พัฒนาแบบฟอร์มรายงานส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

๒.๒ สร้าง Standard Operating Procedure (SOP) ในการรายงานส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

๒.๓ สร้างกระบวนการในการนำข้อมูลมาใช้โดยเฉพาะข้อมูลลับ (Confidential)

๒.๔ กำหนดมาตรฐานของการวิเคราะห์ส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

๓. สร้างกลไกให้ธุรกิจยาสูบปฏิบัติตามกฎกระทรวงฯ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๖ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ ตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบองค์ประกอบ

๓.๒ ร่าง Standard Operating Procedure ในการตรวจสอบองค์ประกอบ

๓.๓ พัฒนาระบบตรวจสอบ (Audit) องค์ประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ธุรกิจยาสูบรายงาน

๓.๔ พัฒนาระบบการสำรวจผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ขายในท้องตลาด เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

๓.๕ พัฒนาระบบตรวจสอบ (Inspection) และตรวจสอบสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นระยะ ๆ

๓.๖ พัฒนาระบบการบังคับใช้

๔. การเฝ้าระวังและเผยแพร่ข้อมูลสารอันตรายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๔.๑ พัฒนาระบบเฝ้าระวังและฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

๔.๒ เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๖ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. ปรับปรุงกฎหมายให้สถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานทุกแห่งปลอดควันบุหรี่ ๑๐๐%

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยให้ครอบคลุมตามข้อ ๘ ในอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ และที่เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมตามบริบทของประเทศไทย

๑.๒ ปรับปรุงประกาศกระทรวง กฎ หรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องและเอื้อต่อกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ที่มีอยู่และที่จะมีการแก้ไขปรับปรุง โดยครอบคลุมกฎหมายด้านแรงงาน อาชีวอนามัย สิ่งแวดล้อม และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายในทุกที่ที่กำหนดให้ปลอดควันบุหรี่

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ ปรับปรุงมาตรฐานงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเอื้อให้สถานที่สาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยว สถานศึกษา สถานศึกษา ศาสนสถาน และสถานที่ทำงาน ปลอดภัย ได้แก่ มาตรฐานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษา มาตรฐานสถานบันเทิงและโรงแรม มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐาน ศาสนสถาน HA HPH HCA เมื่อนำอยู่ และสิ่งแวดล้อม

๒.๒ สร้างกลไกและระบบการสนับสนุนการพัฒนาสถานที่ปลอดภัยวันพุธโดยการทำงานร่วมกัน ของเครือข่าย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดย สร้างเครือข่ายเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายเสริมสร้างสมรรถนะ ในการควบคุมยาสูบขององค์กร (organizational capacity) และบุคลากร (individual capacity) จากภาค ส่วนต่าง ๆ ที่มีบทบาทร่วมในการควบคุมยาสูบ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุน การสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดภัยวันพุธ

๒.๓ สร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่หน่วยงานและองค์กรที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

๒.๔ บูรณาการการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดภัยวันพุธในโครงการพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งในสถานที่ สาธารณะ ได้แก่ ในสถานที่ราชการ สถานศึกษา ศาสนสถาน สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ/สถานศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง (โรงแรม/ร้านอาหาร/สถานบันเทิง) สถานที่บริการด้านคมนาคมและ ขนส่ง โครงการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓. ปรับเปลี่ยนค่านิยมของการบริโภคยาสูบในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานเพื่อเป็นบรรทัดฐาน ของสังคม ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ ให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น เพื่อให้การ ไม่สูบบุหรี่ในบ้าน สถานที่ทำงานและสถานที่สาธารณะ เป็นบรรทัดฐานของสังคมไทย โดยให้ความรู้ผ่านระบบ การเรียนการสอนในระบบการจัดการศึกษา ให้ความรู้ในกระบวนการและกิจกรรมการพัฒนาสังคมและชุมชน ต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทุกประเภททั้งส่วนกลางและท้องถิ่น ผ่านระบบที่มีอยู่ของหน่วยงาน ที่เป็นเครือข่าย

๓.๒ การค้นหาและสร้างบุคคล/หน่วยงานต้นแบบที่มีผลงานดีเด่นด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอด ควันบุหรี่และเชิดชูเกียรติ

๔. ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๔.๑ ปรับปรุงประเภทและอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

๔.๒ ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดทำคู่มือแนวทาง การดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย จัดทำแผนปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายในทุกระดับ ตั้งศูนย์ประสานงาน และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย และรับเรื่องร้องเรียนโดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น โครงการเครือข่ายอาสาสมัคร เป็นต้น และให้ค่าตอบแทน ส่วนแบ่งค่าปรับ หรือมอบรางวัลตอบแทนการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

๕. ศึกษาวิจัยและพัฒนาให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลสนับสนุนการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดภัยวันพุธและ การบังคับใช้กฎหมาย ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๑ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ โดยให้มีการจัดทำกรอบความต้องการวิจัย (research

need) สนับสนุนทุนวิจัย เพิ่มช่องทางสนับสนุนทุนการวิจัยส่วนภูมิภาค สร้างทีมนักวิจัยด้านการควบคุมยาสูบ โดยมีทีมผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาการวิจัยด้านยาสูบ

๕.๒ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

๕.๓ เผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยตลอดจนองค์ความรู้ใหม่เพื่อการใช้ประโยชน์ในการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่

๖. เฝ้าระวังและควบคุมกำกับ และประเมินผลการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๖.๑ พัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่ (โดยให้รวมเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเฝ้าระวังด้านยาสูบแห่งชาติ)

๖.๒ พัฒนาระบบข้อมูลการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่

๖.๓ สร้างระบบติดตาม ควบคุมกำกับ และประเมินผลการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานควบคุมยาสูบของประเทศ

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๗ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนานโยบายและภาวะการณำในการควบคุมยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ การประชุมคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ (คบยช.) ทุก ๔ เดือน หรือตามสถานการณ์จำเป็น รวมปีละไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง

๑.๒ การพัฒนามาตรการควบคุมยาสูบของประเทศไทยที่สอดคล้องตามพันธกรณีของอนุสัญญาการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO FCTC) ประกอบด้วย

• ข้อ ๕.๓ การป้องกันการแทรกแซงนโยบายการควบคุมยาสูบของรัฐ โดยอุตสาหกรรมยาสูบจะต้องมีนโยบายหรือพัฒนาเป็นกฎกระทรวงเพื่อห้ามการแทรกแซงดังกล่าว

• ข้อ ๖ มาตรการด้านภาษียาสูบ โดยในแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ นี้ ต้องเร่งผลักดัน/แก้ไข และพัฒนามาตรการด้านภาษีในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ปรับเปลี่ยนระบบการคิดภาษีบุหรี่ชิกาเรตตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกที่ให้ใช้ฐานคิดจากราคาขายปลีก

- ปรับภาษียาเส้นมวนเองให้สูงขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้สูบบุหรี่ชิกาเรตที่ได้รับผลกระทบจากราคาบุหรี่ที่สูงขึ้นหันมาสูบบุยาเส้นมวนเอง

- ปรับปรุงระบบการคำนวณภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ๆ ที่มีในระบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

- ผลักดันให้มีการพิจารณาปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตบุหรี่ชิกาเรตและผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ๆ ทุก ๒ ปี

- เร่งผลักดัน/ปรับเปลี่ยนไม่ให้บุหรี่ชิกาเรตและผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ๆ จัดเป็นสินค้าปลอดภาษี ที่จำหน่ายอยู่ในร้านค้าปลอดภาษี

- ข้อ ๘ มาตรการเพื่อปกป้องบุคคลจากการได้รับอันตรายจากควันบุหรี่โดยการขยายพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ ๑๐๐% ให้เพิ่มมากขึ้น ในพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพเพื่อผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

- ข้อ ๑๑ มาตรการเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อและติดป้ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ ได้แก่ การออกกฎกระทรวงภายใต้ พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้มีการพิมพ์หมายเลขโทรศัพท์บริการเลิกบุหรี่แห่งชาติ ๑๖๐๐ บนซองบุหรี่ การปรับเปลี่ยนภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ทุก ๆ ๒ - ๓ ปี และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังโดยเฉพาะภาพคำเตือนบนซองบุหรีรมวเอง

- ข้อ ๑๓ การห้ามโฆษณา ส่งเสริมการขายและการอุปถัมภ์โดยอุตสาหกรรมยาสูบ โดยการผลักดันนโยบายหรือมีประกาศกระทรวงไม่ให้หน่วยงานราชการรับการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคมของอุตสาหกรรมยาสูบ (Corporate Social Responsibility) หรืออุตสาหกรรมยาสูบสามารถทำได้ แต่ห้ามประชาสัมพันธ์กิจกรรมนั้น ๆ โดยเด็ดขาด

- ข้อ ๑๔ การให้บริการเลิกบุหรี่และผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริการเลิกบุหรี่ในงานสาธารณสุขมูลฐาน การใช้บริการคลินิกเลิกบุหรี่อยู่ในระบบประกันสุขภาพ (UC) การผลักดันให้ยาเลิกบุหรี่ชนิด first line drug จัดอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ตลอดจนการสร้างระบบการส่งต่อผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่ระหว่างสถานบริการระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ ตติยภูมิ และการบริการเลิกบุหรี่ทางโทรศัพท์

- ข้อ ๑๕ การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมาย โดยการจัดระบบและกลไกเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมาย

- ข้อ ๑๖ การห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้ผู้เยาว์ และโดยผู้เยาว์ ข้อนี้ ประเทศไทยมีการห้ามขายบุหรี่ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี แล้ว แต่ยังไม่มีการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นผู้ขายบุหรี่และผลิตภัณฑ์ยาสูบ และห้ามการขายบุหรี่แยกมวน จึงต้องเร่งกำหนดมาตรการในส่วนขาดนี้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. พัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการหน่วยงานควบคุมยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการหน่วยงานควบคุมยาสูบในส่วนกลาง ได้แก่ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค

๒.๒ การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการหน่วยงานควบคุมยาสูบในส่วนภูมิภาคโดยผลักดันให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมยาสูบระดับจังหวัด ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนจากภาคประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง เป็นคณะกรรมการชุดดังกล่าว จะทำให้สามารถน่านโยบายการควบคุมยาสูบที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการควบคุมยาสูบแห่งชาติ (คบยช.) มาใช้ปฏิบัติและควบคุมกำกับดำเนินการในส่วนภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

๓. พัฒนาระบบเฝ้าระวัง การควบคุมกำกับ และประเมินผลการควบคุมยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ การจัดตั้งและพัฒนาระบบเฝ้าระวังยาสูบแห่งชาติให้ครอบคลุมการเฝ้าระวังในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- การเฝ้าระวังด้านอุปสงค์ (Demand) ได้แก่ ระบบการเฝ้าระวังการบริโภคยาสูบ การเกิดโรคการป่วยและตายด้วยโรคจากการบริโภคยาสูบ

- การเฝ้าระวังด้านอุปทาน (Supply) ได้แก่ การค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมาย

- การเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบในด้านต่าง ๆ เช่น การแทรกแซงนโยบายรัฐโดยอุตสาหกรรม

ยาสูบ การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) และการโฆษณา การส่งเสริมการขาย เป็นต้น ทั้งนี้ในปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ จะมีการพัฒนารูปแบบระบบการเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบเป็นโครงการนำร่อง และจะได้รูปแบบเพื่อขยายไปใช้ทั่วประเทศต่อไป

- การเฝ้าระวังการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕

- มีระบบการรายงานผลการเฝ้าระวังในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

- บูรณาการระบบเฝ้าระวังด้านการควบคุมยาสูบที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

๓.๒ การประเมินผลกระทบของนโยบายควบคุมยาสูบต่ออัตราการสูบบุหรี่ การป่วยและตายเนื่องจากการสูบบุหรี่

๔. มาตรการสนับสนุนการศึกษาวิจัยและจัดการความรู้ด้านยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๔.๑ สนับสนุนการวิจัยตามกรอบอนุสัญญาฯ โดยลำดับความสำคัญเพื่อใช้สนับสนุนการพัฒนานโยบาย และการปฏิบัติตามนโยบายและความเร่งด่วน

๔.๒ จัดการความรู้ด้านการควบคุมยาสูบตามกรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก

๔.๓ เผยแพร่งานวิจัยสู่หน่วยงาน องค์กร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน

๔.๔ เผยแพร่สู่สาธารณะ

๕. การเสริมสร้างขีดความสามารถและขยายเครือข่ายในการควบคุมยาสูบของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๑ การพัฒนาสมรรถนะกำลังคนด้านการควบคุมยาสูบในระดับจังหวัดเพื่อให้สามารถจัดทำแผนงานควบคุมยาสูบระดับจังหวัดโดยใช้ข้อมูลฐาน (Evidence Based) ได้

๕.๒ พัฒนาสมรรถนะกำลังคนด้านสาธารณสุข เครือข่ายวิชาชีพ และด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้มีความรู้ด้านการควบคุมยาสูบ

๕.๓ ดำเนินการให้มีเนื้อหาการควบคุมยาสูบทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาเพื่อการเข้าถึงของบุคคลทุกวัยและทุกระดับ

๖. การเสริมสร้างขีดความสามารถและขยายเครือข่ายความร่วมมือในการควบคุมยาสูบระดับภูมิภาค

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๖.๑ พัฒนาให้มีมาตรการควบคุมยาสูบร่วมกันของประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยผลักดันให้การควบคุมยาสูบเป็นวาระแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Agenda) ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาเซียนมีการกำหนดนโยบาย/มาตรการในระดับภูมิภาคอาเซียนเพื่อการควบคุมยาสูบ

๖.๒ พัฒนาสมรรถนะกำลังคนของประเทศในอาเซียนในการควบคุมยาสูบตามแนวทางของอนุสัญญาฯ

๖.๓ การพัฒนาให้เกิดศูนย์ประสานงานเพื่อการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Collaborating Centre for Tobacco Control)

๗. ปรับปรุงกฎหมายและสร้างความเข้มแข็งการบังคับใช้กฎหมาย

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๗.๑ ปรับปรุง พ.ร.บ.ประกาศกระทรวงฯ กฎ หรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบ

๗.๒ พัฒนาศักยภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่งานควบคุมยาสูบ

๗.๓ ชี้แจงมาตรการทางกฎหมายแก่ผู้มีส่วนได้เสียต่อกฎหมายควบคุมยาสูบ

๗.๔ รมรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์กฎหมายควบคุมยาสูบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การควบคุมการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๔ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามบุหรี่ปิดกฎหมายแห่งชาติ

๑.๑ กำหนดนโยบาย มาตรการและแผนในการป้องกันและปราบปรามผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการหลบเลี่ยงภาษี รวมทั้งกำกับติดตามการดำเนินงานในภาพรวม

๑.๒ จัดให้มีการกำกับติดตามและแก้ไขสถานการณ์ปัญหาผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

๑.๓ จัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานและบุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

๑.๔ พัฒนาระบบการสำรวจผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมายที่ขายในท้องตลาด เพื่อสำรวจสถานการณ์ปัญหาผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย โดยมีการสุ่มตรวจเป็นระยะ ๆ

๑.๕ จัดให้มีแนวทางการดำเนินงานในระยะยาว โดยปรับแก้กฎหมายที่เอื้อต่อการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

๒. การควบคุมแหล่งจัดหา (Supply chain control)

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ จัดให้มีระบบและระเบียบการออกใบอนุญาต

๒.๒ กำหนดให้มีการระบุหรือพิสูจน์ยืนยันการเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓ จัดตั้งระบบการสืบค้นและติดตาม

๒.๔ กำหนดให้มีการเก็บรักษาบันทึกการทำธุรกรรมที่สมบูรณ์และถูกต้อง

๒.๕ กำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยและการป้องกัน

๒.๖ ระวังการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือวิธีการสื่อสารโทรคมนาคมอื่น ๆ

๒.๗ ยกเลิกการยกเว้นภาษีในพื้นที่การค้าเสรี (Free zone) และร้านค้าปลอดอากร (Duty free)

๓. การดำเนินการสำหรับผู้กระทำความผิดและบทลงโทษ (Offences)

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๘ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ กำหนดให้การปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิดทางอาญา

๓.๒ กำหนดความรับผิดของนิติบุคคล

๓.๓ ปรับบทลงโทษตามความรุนแรงของความผิด

๓.๔ กำหนดมาตรการการเข้าตรวจค้นและการเก็บหลักฐาน

๓.๕ กำหนดมาตรการในการริบทรัพย์และการยึดทรัพย์

๓.๖ กำหนดให้มีการเก็บภาษีตามจำนวนที่เท่ากับภาษีอากรที่ได้สูญเสียไป

๓.๗ กำหนดให้มีการทำลายผลิตภัณฑ์ยาสูบและอุปกรณ์การผลิตที่ได้ยึดมา

๓.๘ กำหนดมาตรการในการใช้เทคนิคการสืบสวนพิเศษ

๔. ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperation)

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๔.๑ กำหนดให้มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างประเทศ

๔.๒ ประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือกับองค์กรระหว่างประเทศ

๔.๓ กำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดทางอาญา

๔.๔ สร้างความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การแก้ปัญหาการควบคุมยาสูบโดยใช้มาตรการทางภาษี

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๓ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การปรับปรุงโครงสร้างภาษียาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๖ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ ปรับเพิ่มอัตราภาษีบุหรี่ซีกาเรตตามสภาพ

๑.๒ ปรับเพิ่มอัตราภาษียาสูบประเภทอื่น ๆ นอกจากบุหรี่ซีกาเรต ทั้งอัตราตามสภาพและอัตรา

ตามมูลค่า

๑.๓ แก้ไขกฎหมายยาสูบให้ครอบคลุมถึงยาสูบพันธุ์พื้นเมืองต้องเสียภาษีและอยู่ภายใต้กฎหมาย

ยาสูบ

๑.๔ ศึกษาปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษียาสูบทั้งระบบ อาทิ การเปลี่ยนแปลงอัตราแบบผสม คือ อัตราตามสภาพ รวมกับอัตราตามมูลค่าจากฐานราคาขายปลีกที่แนะนำ (แบบ EU)

๑.๕ ปรับปรุงอัตราภาษีและฐานภาษีในการคำนวณภาษียาสูบ โดยแก้ไขกฎหมายยาสูบให้มีประสิทธิภาพ ป้องกันการหลบเลี่ยงภาษีด้วยการแจ้งราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

๑.๖ สื่อสารสาธารณะสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบ เช่น ผลกระทบของการขึ้นภาษีและการค้า

บุหรี่

๒. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดเก็บภาษียาสูบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ กำหนดให้ควบคุมราคาจำหน่ายบุหรี่ขั้นต่ำ

๒.๒ เพิ่มค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายบุหรี่ให้สูงขึ้น

๒.๓ การไม่ให้ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าหรือมีเครื่องจักรและเครื่องมืออุปกรณ์ใด ๆ ที่ใช้สำหรับการผลิต

ผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต

๒.๔ การเพิ่มบทลงโทษ

๒.๕ แก้ไขกฎหมายยาสูบ กำหนดจุดการจัดเก็บภาษียาสูบให้ชัดเจน (Tax Point)

๒.๖ ปรับปรุงวิธีการตรวจสอบโครงสร้างราคา และกำหนดมูลค่ายาสูบ

๒.๗ ปรับปรุงกฎหมายยาสูบให้เป็นระบบภาษีแบบประเมินตนเอง มีการทำบัญชีและสามารถตรวจสอบ

ภาษีย้อนหลังได้

๓. การลดสิทธิประโยชน์ทางภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ ลดการผ่อนผันให้ยกเว้นผู้เดินทางนำเข้านายาเส้นหรือยาสูบไม่เกิน ๕๐๐ กรัม เข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรโดยไม่ต้องปิดแสตมป์ยาสูบ

๓.๒ ลดข้อกำหนดยกเว้นอากรของส่วนตัวที่ผู้เดินทางนำเข้ามาพร้อมกับตนนำบุหรี่ยี่ ๒๐๐ มวน หรือซิการ์หรือยาเส้นอย่างละ ๒๕๐ กรัม แต่ทั้งนี้บุหรี่ยี่ต้องไม่เกิน ๒๐๐ มวน โดยควรจำกัดปริมาณการนำเข้าต่อวัน/คน สำหรับด่านชายแดนที่ติดกับประเทศไทยด้วย

๓.๓ ลดการยกเว้นอากรสำหรับบุหรี่ยี่ปริมาณไม่เกิน ๒๐๐ มวน หรือซิการ์หรือยาเส้นปริมาณไม่เกินอย่างละ ๒๕๐ กรัม หรือหลายชนิดรวมกันปริมาณไม่เกิน ๒๕๐ กรัม แต่ทั้งนี้ปริมาณบุหรี่ยี่ต้องไม่เกิน ๒๐๐ มวน ที่ผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรซื้อจากคลังสินค้าทัณฑ์บนสำหรับแสดงและขายของที่เก็บในคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ตั้งอยู่ในสนามบินศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

๓.๔ กำหนดให้ยาสูบเป็นสินค้านอกรายการของข้อตกลงการค้าเสรี (FTA)

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การเฝ้าระวังและควบคุมอุตสาหกรรมยาสูบ

ประกอบด้วยยุทธวิธีที่สำคัญ ๗ ยุทธวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การป้องกันอุตสาหกรรมยาสูบเข้ามาแทรกแซงนโยบายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑ สร้างความตระหนักในองค์กร หน่วยงานภาคี ภาครัฐ เกี่ยวกับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมยาสูบที่ใช้บุคคล กลุ่ม และองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการทั้งโดยเปิดเผยหรือโดยลับ

๑.๒ ออกกฎหมายหรือประกาศระดับกระทรวงและระดับชาติเรื่องป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ

๒. การตรวจสอบอุตสาหกรรมยาสูบ บริษัทบุหรี่ยี่ข้ามชาติ โรงงานยาสูบ กลุ่มบังหน้า (Fronts) กลุ่มผลประโยชน์ร่วมกัน (Vested interests) ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๒.๑ เฝ้าระวังและสำรวจบริษัทบุหรี่ยี่ข้ามชาติ และโรงงานยาสูบ (รยส.) เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรการประชาสัมพันธ์ การเข้ามาติดต่อกับราชการและหน่วยงานอื่นที่ควบคุมยาสูบ และความรับผิดชอบต่อสังคม

๒.๒ เฝ้าระวังและสำรวจกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น สมาคมผู้เพาะปลูกใบยาสูบ สมาคมผู้ค้าผู้ขายส่งยาสูบ ร้านค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อ และซูเปอร์มาร์เกต

๓. เฝ้าระวังและดำเนินการกับผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ เช่น บุหรี่ไร้ควัน บุหรี่ชูรส และผลิตภัณฑ์ยาสูบแปลงร่าง (Alternative Products) ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๓.๑ ดำเนินการออกกฎหมาย ประกาศ/กฎกระทรวง ห้ามการนำเข้า การผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ เช่น บุหรี่ไร้ควัน บุหรี่ชูรส และผลิตภัณฑ์ยาสูบแปลงร่าง (Alternative Products)

๓.๒ ดำเนินการชี้แนะแก่สาธารณะ

๓.๓ สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในระดับต่าง ๆ จนถึงระดับชุมชน

๔. เฝ้าระวังและดำเนินการกับตลาดรูปแบบใหม่ต่าง ๆ

ยุทธวิธีนี้เป็นการดำเนินการทางสังคมและทางกฎหมายต่อการตลาดรูปแบบใหม่ต่าง ๆ หรือ Below the Line marketing (การตลาดที่มีลักษณะแอบแฝง กิจกรรมการตลาดที่ไม่ผ่านสื่อ เช่น การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การจัดกิจกรรม หรือการขายโดยพนักงาน เพื่อมิให้มีผู้นิยมผลิตภัณฑ์ยาสูบเพิ่มขึ้น

๕. ใฝ่ระวังและดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของบริษัทบุหรืและโรงงานยาสูบ (รยส.) ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๑ จัดทำ Advocacy research ในเรื่อง CSR ของธุรกิจยาสูบ

๕.๒ ใช้กฎระเบียบราชการซึ่งเกิดจากข้อ ๕.๓ ของอนุสัญญาฯ กำกับธุรกิจยาสูบมิให้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การทำ CSR

๕.๓ จัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างกระแสต่อเนื่อง เพื่อการรู้เท่าทันเกี่ยวกับกิจกรรม CSR ของธุรกิจยาสูบ

๖. การทำให้ยาสูบเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ (Tobacco demoralization)

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๖.๑ ใฝ่ระวังการสร้างแรงดึงดูด เย้ายวนใจ (Glamorization) ของการบริโภคยาสูบ

๖.๒ ให้การศึกษา (Educate) ให้ข้อมูล (Inform) และให้การชี้แนะ (Advocate) แก่สาธารณะเพื่อให้เกิดบรรทัดฐานในสังคมให้การบริโภคยาสูบเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ

๗. การเป็นคดีความ (Litigation)

ยุทธวิธีนี้ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๗.๑ ใฝ่ระวังการละเมิดกฎหมายของบริษัทบุหรืหรือ รยส.

๗.๒ ดำเนินคดีกับธุรกิจยาสูบที่ทำผิดกฎหมาย พร้อมกับการเผยแพร่ข่าวแก่สื่อมวลชน

*****

ข้อมูลเพิ่มเติม : กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ : ๐๒-๕๘๐-๙๓๕๔ โทรสาร : ๐๒-๕๘๐-๙๒๓๗
e-mail : antitobacco.th@gmail.com
Website : www.thaiantitobacco.com